

Toiminta-ja taloussuunnitelma 2019- 2022

Talousarvio 2019

Kaupunginhallitus 30.10.2018

Kaupunginvaltuusto 12.11.2018



SISÄLLYSLUETTELO

TOTEUTTAMISOSA

1	KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS	1
2	NAANTALIN STRATEGIA	3
3	TOTEUTTAMISOHJELMAN SISÄLTÖ	8
3.1	Konserni	8
4	ALUE, YMPÄRISTÖ, VÄESTÖ JA TYÖLLISYYS	11
4.1	Kunnan alue	11
4.2	Ympäristö	11
4.3	Väestö ja työllisyys	11
4.4	Rakentamisalueet ja elinkeinotoiminta	12
5	HALLINTO JA HENKILÖSTÖ	12
5.1	Hallinto	12
5.2	Henkilöstö	12
6	TOIMINTA-JA TALOUSSUUNNITELMAN LAADINNAN LÄHTÖKOHDAT	13
7	KAUPUNGIN JA KAUPUNKIKONSERNIN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMINEN JA RISKIENHALLINNAN PERUSTEET	17

KÄYTTÖTALOUSOSA 18

Strategiasta johdetut kaupunkitason vuositavoitteet	18
Hallintopalvelut	20
Sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut	49
Sivistyspalvelut	74
Tekniset palvelut	99
Tilalaitos	131
Vesihuoltolaitos	134

INVESTOINTIOSA 137**RAHOITUSOSA** 174**LIITTEET**

1	Avustukset	178
2	Jäsenmaksut	179
3	Grafiikat ja taulukot	181
4	Käyttötalouden tehtäväalueiden yhdistelmät	186
5	Vakanssiluettelo ja henkilöstösuunnitelma 2019 - 2022	195
6	Talousarvion 2019 täytäntöönpanomääräykset	204
7	Maksupolitiikka	209
8	Sijoitustoiminnan perusteet	215

1 KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Varsinais-Suomen kehitysnäkymät edelleen hyvät

Suomen talous on kasvanut nopeasti vuodesta 2016 lähtien. Bruttokansantuote (BKT) kasvoi 2,5 % vuonna 2016 ja 2,8 % vuonna 2017. Valtiovarainministeriön syyskuussa 2018 julkaiseman taloudellisen katsauksen mukaan vuodesta 2018 on tulossa nykyisen suhdannevaiheen paras vuosi. BKT:n ennustetaan kasvavan 3,0 % vuonna 2018. Tulevina vuosina Suomen talouden kasvun arvioidaan hidastuvan noin 1,5 prosentin kasvulukuihin. Keskipitkällä aikavälillä eli vuosina 2021 – 2022 talouskasvun ennustetaan palaavan noin prosentiin.

Valtiovarainministeriö arvioi, että hyvä talous- ja työllisyyskehitys sekä tehdyt sopeutustoimet tasapainottavat julkista taloutta lähivuosina. Julkisen talouden rahoitusasema kääntyy ylijäämäiseksi vuosikymmenen vaihteessa ja velka suhteessa bruttokansantuotteeseen laskee. Suhdanneluonteinen julkisen talouden vahvistuminen ei kuitenkaan turvaa kestävä julkisen talouden rahoitusta pitkällä aikavälillä. Väestön ikääntyminen kasvattaa julkisia menoja, vähentää työikäisen väestön määrää ja heikentää talouden kasvumahdollisuuksia.

Varsinais-Suomen ja Turun Seudun kehitysnäkymät ovat edelleen hyvät. Työ- ja elinkeinoministeriön sekä ELY-keskusten julkaiseman Alueelliset kehitysnäkymät keväällä 2018 raportin mukaan Lounais-Suomen näkymät ovat jatkossakin hyvin positiiviset. Kasvun kärkenä on auto- ja meriteollisuus, mutta muutkin alat ovat vahvassa kasvussa. Talouden kasvaessa haasteet työvoiman saatavuudessa nousevat voimakkaasti esille. Työvoiman saatavuus koetaan ongelmalliseksi käytännössä koko maassa. Metalliteollisuudessa, rakentamisessa ja ICT-alalla koettiin työvoimapulaa jo keväällä 2018.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Varsinais-Suomessa 9,2 % elokuun lopussa 2018 (koko maassa luku oli sama eli 9,2 %). Naantalin työttömyysprosentti oli 7,5 % (vuotta aiemmin 7,9 %). Työttömyys ei ole alentunut Naantalissa vuonna 2018 yhtä ripeästi kuin edellisinä vuosina. Pitkäaikaistyöttömien määrä on edelleen vähentynyt, mutta alle 25-vuotiaiden määrä on kääntynyt kasvuun hyvästä talouskehityksestä huolimatta. Elokuun 2018 lopussa Naantalissa oli 183 pitkäaikaistyötöntä (vuotta aiemmin 237) ja 108 alle 25-vuotiaasta työtöntä (vuotta aiemmin 82). Kaupungin toimenpiteet on kohdistettava erityisesti nuorten työttömien määrän vähentämiseen.

Vahva kytkentä strategian ja talousarvion välille

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kesäkuussa 2018 kaupungille uuden strategian. Kaupunkistrategia 2022 sisältää kunnianhimoisia tavoitteita ja kärkihankkeita Naantalin kehittämiseksi. Kaupunkistrategian toimeenpanon varmistaminen edellyttää vahvaa kytkentää strategian tulevaisuuslinjausten ja käytännön työn välille. Tämä kytkentä tehdään siten, että strategiset linjaukset konkretisoidaan kiinteäksi osaksi talousarvion valmistelua, hyväksymistä, toteuttamista ja seuranta seuraavalla tavalla:

- Kärkihankkeiden toimeenpanemiseksi määritellään koko organisaation ja kaikkien toimialojen yhteiset toimenpiteet, mittarit ja vastuuhenkilöt.
- Menestysteemojen tavoitteiden toteuttamiseksi määritellään tulosalueiden strategisia toimenpiteitä, mittareita ja vastuuhenkilöitä.

Vuoden 2019 talousarvion ja toiminta- ja taloussuunnitelman 2019 – 2022 keskeinen tavoite on luoda edellytykset sille, että Naantalin tulevaisuutta rakennetaan rohkeasti. Naantalilla on realistiset mahdollisuudet tavoitella suurempia valmistuvien asuntojen, väestönkasvun ja työpaikkojen määriä viime vuosien kehitykseen verrattuna.

Kaupungin edunvalvonnan kannalta tärkeimpänä tehtävänä on edistää määrätietoisesti E 18 Turun kehätien parantamishankkeen toteutumista. E 18 Turun kehätie (kantatie 40) on osa Suomen tärkeintä päätieyhteyttä Naantalista ja Turusta pääkaupunkiseudun kautta Vaalimaalle. Turun kehätie kuuluu Euroopan laajuiseen TEN-T –tieverkon Skandinavia – Välimeri –ydinverkkokäytävään. Myös Naantalin satama kuuluu TEN-T –satamien joukkoon Turun sataman ohella. Kehätien huono välityskyky on selkeästi pullonkaula elinkeinoelämän kehitykselle, Naantalin sataman liikenteen kasvulle ja turvalliselle henkilöliikenteelle.

Palveluihin ja Naantalin kilpailukykyyn panostetaan

Kaupunginhallitus vahvisti kesäkuussa 2018 toimialoille ohjeluvut vuoden 2019 talousarvion valmisteluun varten. Tuossa vaiheessa varauduttiin kuntaveroprosentin maltilliseen laskuun 0,25 prosenttiyksiköllä vuoden 2019 alusta lukien. Talousarvioehdotus ja lähivuosien suunnitelmat perustuvat kuitenkin siihen, että tuloveroprosentti on edelleen 19,00 % ja myös kiinteistöveroprosentit säilyvät ennallaan. Keskeinen syy tähän ratkaisuun on se, että kaupungin investointien määrä kasvaa huomattavasti tulevinä vuosina ja kaupungin on tärkeää rahoittaa pääosin nämä investoinnit omalla tulorahoituksellaan. Lisäksi on otettu huomioon yhteisöveron tasoon liittyvät epävarmuustekijät. Lokakuussa 2018 verottaja ilmoitti, että kaupungin yhteisöveron jako-osuutta vuodelta 2018 alennetaan, koska yhteisöverojen määräytymiseen vaikuttavan toisen perustevuoden eli verovuoden 2016 yritystoimintaerään tehdään olennainen taannehtiva korjaus. Tämä vähentää merkittävästi vuoden 2018 yhteisöverotuloja aikaisempiin arvioihin nähden. Myös tulevinä vuosina yhteisöveron tasoon liittyy epävarmuutta. On vielä otettava huomioon, että kevään 2018 jälkeen valtakunnallisia kunnallisverotuloennusteita on sekä kesän 2018 alussa että syksyllä 2018 tarkistettu alaspäin. Näiden muutosten vuoksi myös Naantalin omia verotuloennusteita on ollut tarpeen tarkistaa alaspäin.

Kaupunginhallituksen talousarvioesityksen toimintakate on noin 0,5 milj. euroa korkeampi kuin ohjelmien käsittelyn yhteydessä esitellyssä rahoituksen riittävyyslaskelmassa.

Vuoden 2019 verotulojen määräksi arvioidaan noin 93,8 miljoonaa euroa ja valtionosuuksien määräksi noin 14,2 miljoonaa euroa. Maaomaisuuden luovutusvoittojen määräksi vuodelle 2019 on budjetoitu 750 000 euroa. Suunnitelmakauden loppuvuosina luovutusvoittojen määrän arvioidaan kasvavan keskusta-alueen rakentamisen edistymisen ja runsaan tonttitarjonnan vuoksi.

Kaupungin henkilöstömenot vähentyivät usean vuoden ajan vuoteen 2017 saakka. Tilanne on muuttunut ja vuonna 2019 henkilöstömenot kasvavat merkittävästi, koska määräaikaisten lomarahaleikkaukset päättyvät ja työmarkkinaratkaisun mukaiset sopimuskorotukset lisäävät menoja. Henkilöstömenojen kasvu on vuoden 2018 toteutumaennusteeseen verrattuna 3,1 %. On varauduttava siihen, että henkilöstömenojen kasvu jatkuu tulevinä vuosina. Vuoden 2019 talousarvioon sisältyy henkilöstön lisäyksiä. Tulevinä vuosina on hyvin vähän mahdollisuuksia uusiin lisäyksiin.

Vuoden 2019 vuosikatteeksi arvioidaan noin 10,9 miljoonaa euroa ja tulokseksi noin 2,4 miljoonaa euroa. Velkamäärän arvioidaan olevan vuoden 2019 lopussa noin 24,6 miljoonaa euroa ja lainan määrä 1 268 euroa asukasta kohti. Suunnitelmakauden lopussa velkamäärän arvioidaan olevan 32,5 miljoonaa euroa ja 1 652 euroa asukasta kohti.

Ehdotus sisältää mm. seuraavia panostuksia palveluiden parantamiseksi ja kaupungin kilpailukykyyn vahvistamiseksi:

- Ikäihmisten palveluiden laadun ja asiaohjauksen kehittämiseksi esitetään terveydenhuoltoon geriatria ja vanhuspalveluihin asiakasohjaajaa
- Subjektiiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajausta ehdotetaan poistettavaksi 1.8.2019 lukien
- Perusopetuksessa ehdotetaan jakotuntien lisäämistä ensimmäisellä luokalla ja uutta erityisluokanopettajaa Maijamäen kouluun
- Kaavoituksen voimavaroja ehdotetaan vahvistettavaksi palkkaamalla toinen kaavoitusarkkitehti
- Viestinnän tehostamiseksi erityisesti markkinointiviestinnän ja digitaalisen viestinnän alueilla ehdotetaan palkattavaksi 1.3.2019 lukien viestintäassistentti hallintopalveluihin
- Naantalin Matkailu Oy:lle esitetään 25 000 euron lisärahoitusta yhteismarkkinointia ja tapahtumien kehittämistä varten.

Talousarvioehdotukseen ei sisälly palvelutasoa heikentäviä ehdotuksia.

Etupainotteiset kehitysinvestoinnit lisäävät investointitasoa

Toiminta- ja taloussuunnitelman investoinnit vuosille 2019 - 2022 ovat poikkeuksellisen mittavat. Keskeisiä syitä tähän ovat seuraavat:

- Vuoden 2022 asuntomessujen edellyttämät investoinnit
- Valtuuston syyskuussa 2018 hyväksymän palveluverkkosuunnitelman mukaiset investoinnit varhaiskasvatuksen ja peruskoulutuksen tilaratkaisuihin
- Vesi- ja viemärlaitoksen peruskorjausinvestointeihin tarvitaan lisää rahoitusta, koska 1970-luvulla rakennetut laajat verkoston osat tulevat korjausikään.

Investointien määrää tarkasteltaessa on otettava huomioon, että investointitason kasvu perustuu pääosin etupainotteisiin kehitysinvestointeihin, jotka lisäävät kaupungin elinvoimaa ja kilpailukykyä. Erityisesti asuntomessualueen ja Rymättylätien eteläpuolelle sijoittuvan palvelu- ja asuntoalueen mittavat kunnallistekniset investoinnit on toteutettava heti 2020-luvun alussa, mutta tonttien myynti- ja liittymismaksutuloja kertyy pitkän ajan kuluessa.

Bruttoinvestointien määrä on noin 54 miljoonaa euroa. Suuret investoinnit lisäävät myös poistojen määrää. Poistojen yhteismäärä suunnitelmakaudella on noin 40,4 miljoonaa euroa. Jotta mittavat investoinnit voidaan toteuttaa ilman liiallista velkaantumista, perusteltu tavoite on se, että vuosikatteella voidaan keskimäärin rahoittaa poistojen määrä. Koska verorahoitus on merkittävin vuosikatteen tasoon vaikuttava tekijä ja verotulot reagoivat nykyisin nopeasti toimintaympäristön muutoksiin, vuosikatteen tasosta on pidettävä erityistä huolta, jotta vältytään vuosituhannen alkupuolen tilanteelta, jolloin kaupunki velkaantui voimakkaasti alhaisen vuosikatteen ja suurten investointien vuoksi.

Vuoden 2019 talousarvioehdotuksen suurimpia investointeja ovat seuraavat:

Luonnonmaan asuntomessualueen investoinnit	2 200 000 euroa
Naviren meriteollisuusalueen esirakentaminen	200 000 euroa
Keskustakorttelien katu- ja yhdyskuntatekniikka	610 000 euroa
Jäähallien yhdyskäytävän rakentaminen	500 000 euroa
Aurinkotien ja Nuhjalantien risteyksen itäpuolen kunnallistekniikka	432 000 euroa
Maijamäen koulun lähiliikuntapaikka ja piha-alue	360 000 euroa
Vanhankaupungin rannan viihtyisyyden lisääminen	350 000 euroa
Vesihuollon saneerausohjelman hankkeet	300 000 euroa

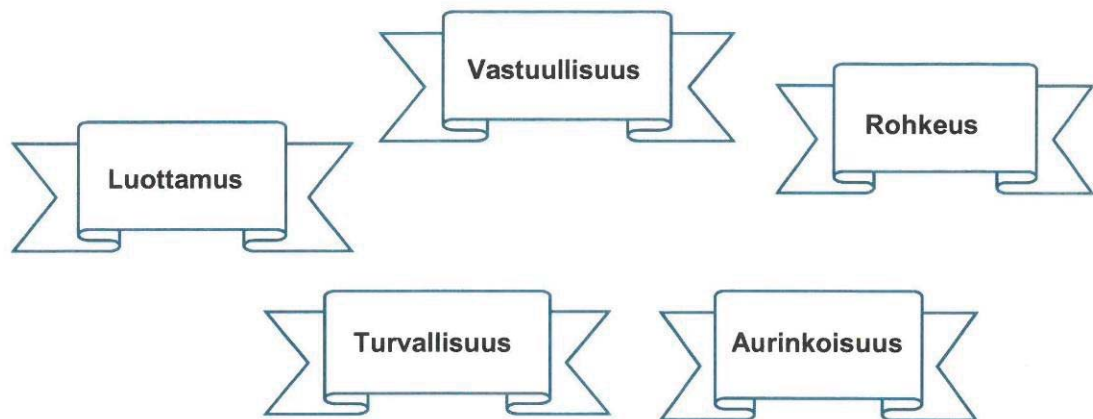
Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kaupungin strategian 11.6.2018. Kaupunginvaltuusto hyväksyy vuosittain talousarvion, jossa asetetaan menestysteemoista ja kärkihankkeista johdetut strategiset tavoitteet, niitä toteuttavat toimenpiteet ja mittarit. Näiden tavoitteiden, toimenpiteiden ja mittareiden toteutumista arvioidaan osavuosisiraporteissa ja tilinpäätöksissä. Strategiakauden arviointi tehdään valtuustokauden päätteeksi keväällä 2021.

Naantalin kaupunkistrategia 2022

VISIO 2030

Naantali on kasvava, elinvoimainen ja tulevaisuuttaan rohkeasti rakentava saaristokaupunki. Luomme ainutlaatuista kaupunkiympäristöä, jossa asiat nähdään myös lasten silmin. Tarjoamme yrityksille kilpailukykyisen ja joustavan toimintaympäristön. Tuotamme monipuolisia ja helposti saatavilla olevia palveluja asukkaan tarpeen mukaisesti.

ARVOT



Naantalin kaupungin toimintaa ohjaavat arvot ja esimerkinomaiset kuvaukset niiden toteuttamisesta ovat:

Luottamus: Arvostamme toisiamme, pidämme lupauksemme ja rakennamme luottamusta toimimalla avoimesti.

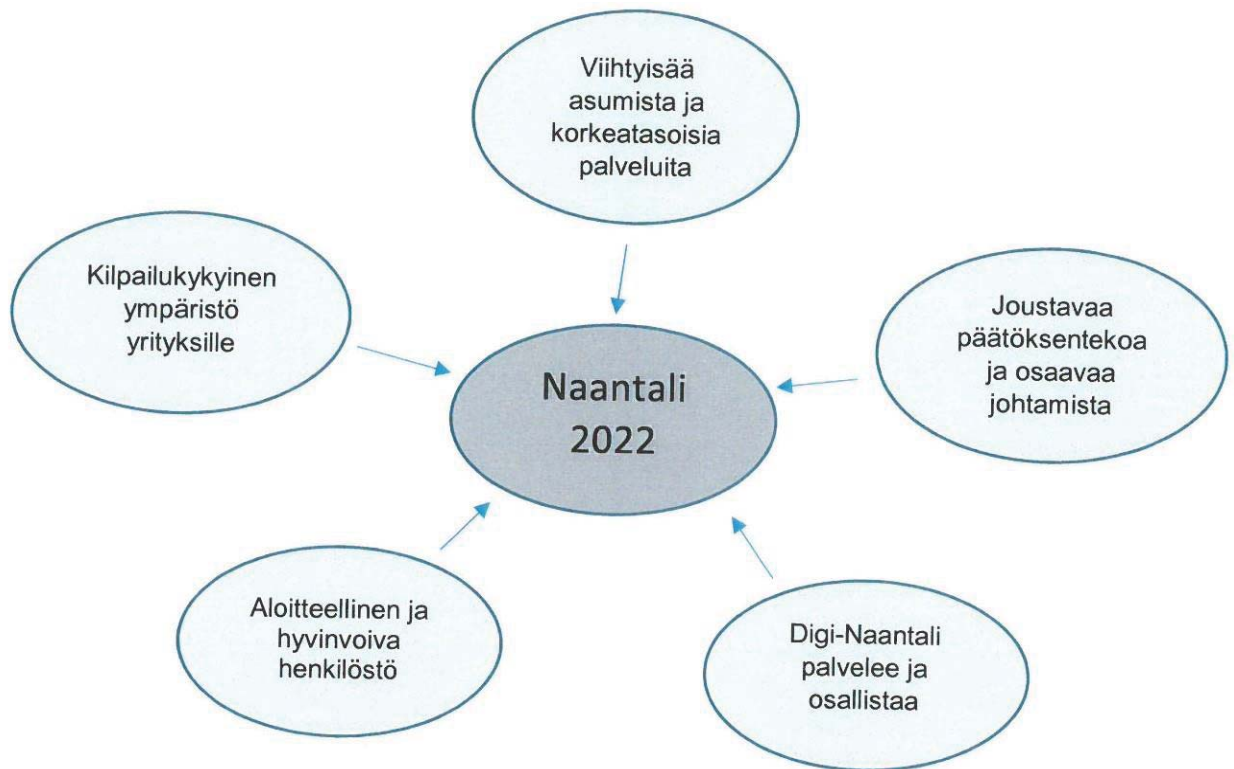
Vastuullisuus: Tiedostamme toimintamme vaikutukset ja edistämme yhteisömme ja ympäristömme kestävää hyvinvointia

Rohkeus: Uskallamme toimia aiemmasta ja muista poikkeavalla tavalla; otamme vastaan palautetta ja kykenemme uudistumaan

Turvallisuus: Pidämme huolta toisistamme; varaudumme ennalta riskeihin ja yllättäviin tapahtumiin; tuemme ihmisten elämän hallintaa ja hyvää arkea

Aurinkoisuus: Rakennamme myönteistä kuvaa Naantalista; kohtaamme toiset ystävällisesti ja avoimesti ja suhtaudumme tulevaan optimistisesti

MENESTYSTEEMAT



Menestysteemat määrittelevät suunnan kaupungin kehittämiseksi vuoteen 2022 saakka. Ne ohjaavat kaupungin talousarvioiden ja suunnitelmien laatimista sekä kaupungin jokapäiväistä toimintaa.

Menestysteema 1: Viihtyisää asumista ja korkeatasoisia palveluita

Naantali tarjoaa eri elämäntilanteisiin sopivia asumisratkaisuja ja asuinympäristöjä. Kaupungin keskusta on kehittyvä monimuotoisen asumisen ja palvelujen keskus. Luonnonmaa on vetovoimainen pientalovaltaisen asumisen kasvualue. Saaristo tarjoaa houkuttelevia mahdollisuuksia merelliselle ja luonnonläheiselle asumiselle. Hyvin hoidetut puistot ja viheralueet luovat viihtyvyyttä asukkaille ja matkailijoille. Naantalissa on monipuoliset kaupalliset sekä kulttuuri-, liikunta- ja vapaa-ajan palvelut, jotka tukevat eri-ikäisten kuntalaisten hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä. Koulu- ja päiväkotipalvelut kehittyvät tulevaisuuden asukasrakennetta silmällä pitäen ja ne toimivat vetovoimatekijänä lapsiperheille. Pyörätieverkosto mahdollistaa sujuvan lähiliikkumisen koko kaupungin alueella. Kaupungin palvelut ovat asiakaslähtöisiä, tehokkaita ja hyödyntävät älykästä tekniikkaa. Kaupunki toimii vastuullisesti ympäristön parhaaksi.

Menestysteema 2: Kilpailukykyinen ympäristö yrityksille

Naantali on yrittäjäystävällinen kunta, joka edistää Varsinais-Suomen positiivista rakennemuutosta. Kaupunki tarjoaa nykyisille ja uusille yrityksille kilpailukykyisen ja joustavan toimintaympäristön. Saaristo ja matkailu tarjoavat ympärivuotisia liiketoimintamahdollisuuksia, joita yritykset hyödyntävät keskinäisen yhteistyön sekä aktiivisen palvelumuotoilun ja tuotteistamisen avulla. Naantali tunnetaan omaperäisenä kekseliäiden ratkaisujen kaupunkina. Naantali on helposti saavutettavissa; liikenneyhteydet ja -ratkaisut palvelevat kuntalaisten, yritysten ja matkailijoiden tarpeita. Ulkomaiset matkailijat tuovat merkittävästi ostovoimaa Naantaliin. Teollisuussataman, vierasvenesataman ja saariston pienvenesatamien liikenne- ja vierailijamäärät ovat kasvussa. Kaupunki markkinoi itseään persoonallisella ja erottavalla tavalla.

Menestysteema 3: Joustavaa päätöksentekoa ja osaavaa johtamista

Naantalissa kaupungin luottamushenkilö- ja viranhaltijajohdon roolit ovat selvät ja keskinäinen yhteistyö on toimivaa. Työtä tehdään yhdessä kaupungin ja kaupunkilaisten eteen avoimuuden, luottamuksen ja keskinäisen arvostuksen hengessä, johtolankana yhteinen käsitys halutusta tulevaisuudesta. Päätöksenteko tähtää asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen, joiden toteutumista seurataan ja verrataan

muihin kuntiin tai valtakunnan keskiarvoihin. Päätökset syntyvät asiantuntevan valmistelun pohjalta nopeasti ja lähellä asiakasta. Päätöksenteko on tehokasta, organisaatio on matala ja hallinto ketterää. Esimiehet jakavat yhdenmukaisen käsityksen hyvästä johtamisesta ja toimivat sen mukaisesti.

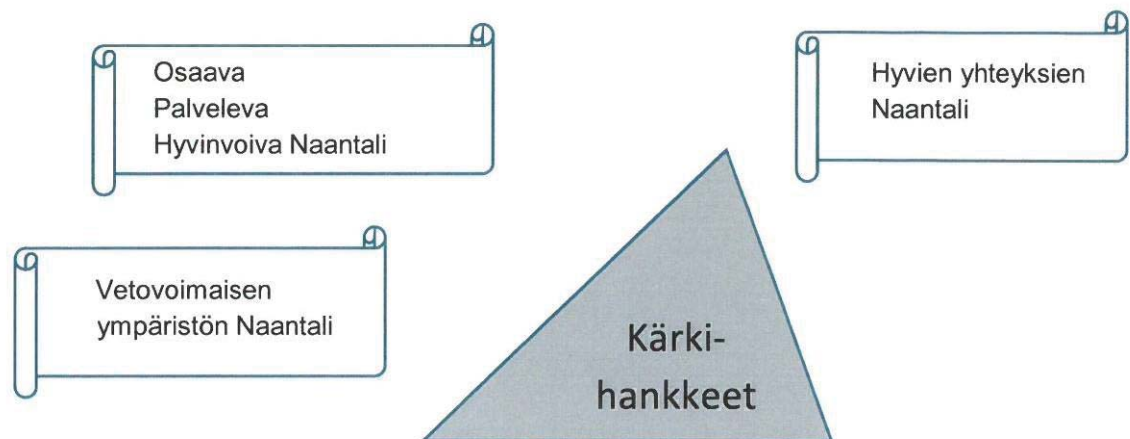
Menestysteema 4: Aloitteellinen ja hyvinvoiva henkilöstö

Naantalin kaupunki on haluttu ja arvostettu työnantaja. Työntekijät tuntevat työhönsä liittyvät tavoitteet ja voivat kehittää sopivia toimintatapoja niiden saavuttamiseksi. Työyhteisöillä on käytössä keinoja työkyvyn ja työhyvinvoinnin seuraamiseksi ja tukemiseksi. Toiminnassa kannustetaan aloitteellisuuteen, joustavuuteen ja itseohjautuvuuteen. Henkilöstön osaamista kehitetään yksilöllisten suunnitelmien pohjalta. Hyvää suoritusta tuetaan uudenlaisten kannustinkäytäntöjen avulla. Työntekijät tekevät luontevasti yhteistyötä yli hallinnollisten rajojen varmistaen kuntalaisten nopean ja laadukkaan palvelun.

Menestysteema 5: Digi-Naantali palvelee ja osallistaa

Naantali tarjoaa mahdollisuuksia asukkaille ja yhteisöille aktiiviseen toimintaan kaupungin kehittämiseksi. Asukkaiden ja yhteisöjen mielipiteitä haetaan, kuunnellaan ja otetaan huomioon asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Keskustelulle on kehitetty monipuolisia, eri asukasryhmille sopivia vuorovaikutteisia kanavia. Vapaaehtoistoiminta on voimissaan ja se täydentää luontevasti kaupungin tuottamia palveluja. Asukkaat ja yhteisöt rakentavat monipuolista ja edustavaa kuvaa Naantalista.

KÄRKIHANKKEET JA – TOIMENPITEET



Kärkihankkeet ovat tärkeiden toimenpiteiden muodostamia kokonaisuuksia, joilla Naantali rakentaa menestysteemojen kuvaamaa tulevaisuutta.

Kärkihanke 1: Osaava, palveleva ja hyvinvoiva Naantali

Naantali käynnistää toimenpiteitä, jotka edistävät henkilöstön osaamisen ja toimintatapojen kehittämistä, lisäävät yhteistyötä yli hallintorajojen, laajentavat johtamisen ammattimaisuutta sekä varmistavat kaupungin peruspalveluiden tarjonnan keskusta-alueiden lisäksi saariston osakeskuksissa. Yrittämisen edellytyksiä kehitetään aktiivisesti. Palvelujen saatavuutta sekä kuntalaisten ja yhteisöjen osallistumismahdollisuuksia kehitetään hyödyntämällä ja ottamalla käyttöön uusia sähköisiä palvelukanavia ja keinoja.

Kärkitoimenpiteitä

- Digi-Naantali: sähköisten palvelujen lisääminen asiakkaan tarvetta vastaavaksi; kaupungin verkkopalvelujen kehittäminen
- Sote-palvelujen saatavuuden turvaaminen Naantalissa
- Palveluverkkosuunnitelman hyväksyminen ja täytäntöönpano
- Brändi-, viestintä- ja markkinointistrategia
- Koko henkilöstöä koskeva kannustinjärjestelmä

Kärkihanke 2: Hyvien yhteyksien Naantali

Naantali käynnistää toimenpiteitä, jotka parantavat Manner-Naantalin ja saariston saavutettavuutta ja sisäisiä yhteyksiä sekä edistävät elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä varmistamalla työssäkäynti- ja tavaraliikenteen turvallisuuden ja sujuvuuden

Kärkitoimenpiteitä

- Seudullisen joukkoliikennetarkistuksen kehittäminen Naantalin palvelutason parantamiseksi
- Edunvalvonta E18 Turun kehätien perustarkistuksen nopeuttamiseksi
- Matkailuun soveltuvien alueiden kaavoitus ja markkinointi sekä matkailuyritysten toimintaedellytyksiä parantavat investoinnit
- Kevyen liikenteen väylien rakentaminen pienelle rengastielle yhteistyössä valtion kanssa sekä muun kevyen liikenteen väylästä kehittäminen
- Pysäköintijärjestelyiden kehittäminen keskustassa

Kärkihanke 3: Vetovoimaisen ympäristön Naantali

Naantali tehostaa toimenpiteitä, joilla edistetään väkiluvun kasvua, väestörakenteen elinvoimaisuutta ja asumisen laatua. Kaupunki vaalii kaupungin rakennetun ja luontoympäristön arvokkaita piirteitä sekä toteuttaa kestävä kehityksen mukaisia periaatteita toiminnoissaan.

Kärkitoimenpiteitä

- Tonttitarjonnan lisääminen ja asuntorakentamisen monipuolistaminen siten, että tarjonta vastaa kaupungin asukkaiden ja Naantaliin muuttavien toiveita
- Luonnonmaan alueen kehittäminen asumisen ja meriteollisuusyritysten sekä matkailu- ja virkistystoimintojen kasvualueena
- Asuntomessujen pitkäjänteinen hyödyntäminen
- Ranta- ja venesatama-alueiden kehittäminen sekä matkailutapahtumien kehittäminen ja tukeminen
- Rantojen virkistysarvojen ja lähivesien laadun parantaminen sekä Itämerihaasteen toimenpideohjelman ja Naantalin ilmastotavoitteet sisältävä ympäristöohjelma
- Asuntoalueiden uudet energiaratkaisut

VAHVUUDET

Vahvuudet ovat Naantalin kaupungille leimallisia, pitkän ajan kuluessa kehittyneitä myönteisiä piirteitä ja ominaisuuksia, jotka mahdollistavat menestysteemojen saavuttamisen ja kärkihankkeiden toteuttamisen.

- Strategiset vahvuudet:
 - Ainutlaatuinen ympäristö
 - Erottuva matkailu- ja elämystarjonta
 - Korkealaatuiset ja monipuoliset palvelut
 - Vahva kuntatalous ja alueen hyvät kasvunäkymät
- Strategiakauden aikana voimistuva vahvuus:
 - Perheystävällisyys

TALOUDELLISET NÄKÖKOHDAT

Taloudelliset näkökohdat ovat linjauksia ja tavoitteita, jotka varmistavat, että kaupungin toimintaa ja taloutta johdetaan siten, että palvelut järjestetään tehokkaasti ja taloudellisesti ja että Naantalilla on edellytykset toteuttaa kaupungin kasvun ja positiivisen rakennemuutoksen edellyttämät lisäinvestoinnit.

- Asukasluvun kasvu
 - Kaupungin asukasluku kasvaa strategiakauden aikana keskimäärin 150 as/vuosi ja tukee elinvoimaista ikärakennetta
- Tuloveroprosentti
 - Naantalin tuloveroprosentti on valtakunnan keskiarvon alapuolella ja seudullisesti kilpailukykyinen

- Velkamäärä
 - Kaupungin ja kaupunkikonsernin asukaskohtainen velkamäärä on valtakunnan ja seudun keskiarvon alapuolella
- Tulorahoitus
 - Tavoitteena on, että vähintään 60 % kaupungin ja kaupunkikonsernin investoinneista rahoitetaan tulorahoituksella (seuranta kolmen vuoden tarkastelujaksolla)
- Palvelutoiminnan tehokkuus
 - Kaupungin palveluiden yksikkökustannukset ovat kilpailukykyiset verrokikuntien kustannuksiin nähden

3

TOTEUTTAMISOHJELMAN SISÄLTÖ

Kuntalain 110 §:ssä talousarviosta ja -suunnitelmasta säädetään seuraavasti:

”Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (*suunnitelmakausi*). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.”

Kuntien toimintasuunnitelman ja talousarvion laadintaa ohjaa nykyisin JUHTA (Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta) ja sen julkaisema suositus JHS 199 (Kuntien ja kuntayhtymien talousarvio ja – suunnitelma). Suosituksen liitteenä no 1 on ”Käsikirja kuntien ja kuntayhtymien talousarvion ja -suunnitelman laatimiseksi”, josta tässä yhteydessä käytetään nimeä JHS-käsikirja.

3.1

KONSERNI

Kuntalain 14 § 4. kohdan mukaan ”Valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta”.

JHS-käsikirja (kohta 6.2.4.) ohjaa kuntakonsernin tavoiteasetantaa seuraavasti:

”Tytäryhteisölle asetettavat tavoitteet kunnan ja kuntayhtymän talousarviossa sekä toteutumisen seuranta

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Valtuusto voi asettaa tavoitteita konsernijohtolle koskien tytäryhteisöjen toiminnan ohjausta ja valvontaa. Vastaavaa menettelyä sovelletaan myös kuntayhtymän ja liikelaitoskuntayhtymän konserniohjauksessa.

Valtuusto ja yhtymäkokous voivat lisäksi asettaa tavoitteita, jotka ohjaavat niiden edustajia tytäryhteisön toimielimissä. Konsernijohtolle ja kunnan ja kuntayhtymän edustajille asetettavien tavoitteiden asettamista on ohjeistettu luvussa 6.2.3.

Konserniyhtiöille asetettavat liiketoiminnan strategiset kehittämistavoitteet sekä toiminnan ja talouden tavoitteet tulee määritellä yhteisön liiketoiminnan lähtökohdista siten, että ne perustuvat kuntastrategiaan sekä yhtiöiden luokitteluun niiden merkittävyyden ja riskien mukaan. Tavoitteiden lisäksi yhtiöiden taloudellista asemaa seurataan sellaisilla tunnusluvuilla, joita käytetään vastaavien markkinoilla toimivien yhteisöjen seurannassa.

Omistajaohjauksella tulee huolehtia siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Tytäryhteisön perustamisella tulee aina olla jokin kunnan toimintaan liittyvä strateginen tavoite ja tytäryhteisön tulee lähtökohdaisesti pyrkiä toteuttamaan näitä omistajan tavoitteita ja tarkoituksia sekä ottaa toiminnassaan ja päätöksenteossään huomioon yhteisön asema osana kuntakonsernia.

Valtuusto ja yhtymäkokous voivat ohjata asettamallaan tavoitteilla myös tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa. Valtuuston ja yhtymäkokouksen ohjaus ei kuitenkaan sido oikeudellisesti tytäryhteisöjä. Tavoiteasettelu tässä tarkoituksessa on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdon esiintuomista.

Konserniohjeet täydentävät tytäryhteisölle sen perustamisvaiheessa ja yhtiöjärjestyksessä asetettuja kunnan toimintaan liittyviä tavoitteita, joten niistä poikkeamiseen tai noudattamatta jättämiseen tulisi tytäryhteisön johdon esittää erityisen perusteltu syy. Kuntakonsernin taloutta ja investointeja on voitava suunnitella ja ohjata yhdessä, jotta konsernin kokonaisuus voidaan varmistaa ja rajalliset resurssit käyttää mahdollisimman tehokkaasti hyödyksi.

Valtuuston ja yhtymäkokouksen tavoiteasettelu voi koskea tytäryhteisön asemaa, toiminnan laajuutta, vaikuttavuutta ja toimintaedellytyksiä (mm. investoinnit, toimitilat, henkilöstö) tai palvelun laatua, hinnoitteluperiaatteita taikka pääoman tuottovaatimuksia. Tytäryhteisölle asetettavat tavoitteet tulee pääsääntöisesti ottaa kunnan ja kuntayhtymän voimassa olevaan talousarvioon ja -suunnitelmaan. Tärkeää on arvioida myös tytäryhteisön talouteen ja toimintaan liittyviä riskejä ja niiden vaikutusta tavoitteiden saavuttamiseen.

Tytäryhteisöjen tavoiteasetannassa on syytä huomioida liiketoiminnan näkökulma. [Käsikirjassa] on esimerkki kunnan ja kuntayhtymän talousarviossa tytäryhteisöille (esimerkiksi sähkö- tai vesihuoltolaitos) asetettavista tavoitteista. Kiinteistöyhtiön toiminnan tavoitteita voivat olla esimerkiksi vuokrattujen tilojen määrä (%), omistettujen huoneistojen tai tonttien lisäys/vähennys taikka korjausinvestointien taso. Palveluja tuottavan yhtiön toiminnan tavoitteita voivat olla mm. asiakasmäärä, palvelun laatu (asiakastytytyväisyys) ja yhtiön strategian mukainen vaikuttavuus."

Voimassaoleva strategia hyväksyttiin valtuustossa 11.6.2018. Nykyinen konserniohje on hyväksytty valtuustossa 23.4.2018. Nämä kaksi asiakirjaa toimivat lainsäädännön ohella kaupunkikonsernia ohjaavana viitekehyksenä.

Kuntalain 48 § mukaan "Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja tai pormestari ja muut hallintosäännössä määrätyt viranomaiset. Hallintosäännössä määrätään konsernijohtoon tehtävistä ja toimivallan jaosta.

Konsernijohto vastaa kuntakonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä, jollei hallintosäännössä toisin määrätä."

Hallintosäännössä on kuntalain lisäksi määritelty kaupungin toimielinten tehtävät ja vastuut kaupunkikonsernin toiminnassa.

Kaupunginhallitukselle on talousarvion 2019 ohjelukujen käsittelyn yhteydessä todettu keskeisten yhtiöiden tuotto-odotuksista ja yleisistä tavoitteista seuraavaa:

"Keskeisten konserniyhtiöiden, Naantalin Energia, Naantalin Satama, Naantalin Matkailu ja Naantalin Vuokratalot, osinko- tai vastaava taloudellinen tavoite vuoden 2018 tuloksen perusteella on yhtiöittäin seuraava:

- Naantalin Energia, alustava osinko-odotus 400 000 euroa (KH)
- Naantalin Satama, alustava osinko-odotus 400 000 euroa

- Naantalin Matkailu, ei osinkotavoitetta
- Naantalin Vuokratalot, yhtiön sijoitettujen varojen tuotto-odotus 100 000 euroa.”

”Konserniohjauksen yleiset tavoitteet

Kaupunki toimii aktiivisena omistajana ohjaten konserniyhteisöjä niiden toiminnan luonteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon kaupunkistrategian. Samalla pidetään huoli siitä, että kaupunkikonsernin toiminta ja talous ovat eri tunnusluvuilla ja mittareilla arvioituina terveellä pohjalla.

Konserniohjeen tarkoituksena ei ole rajoittaa tytäryhteisöjen toimintavapautta omistajan sille asettamien tavoitteiden saavuttamiseksi, vaan selkiyttää yhteisiä toimintaperiaatteita.

Huhtikuuhun 2019 mennessä, samassa yhteydessä kuin taseyksiköiden edellä mainittu arviointi, tehdään arviointi konsernin toiminnan ja talouden mittarien ja tunnuslukujen käyttöönoton selvitystyö.”

On luonnollista, että syksyn 2018 aikana yhtiöiden kanssa käydään taloudelliset tavoitteet läpi niiden realistisuuden arvioimiseksi.

Emokaupunki keskittyy toiminta- ja taloussuunnitelmassa mittavan investointisuunnitelman rahoittamiseen. Se ei sisällä ennakonäkemyksiä konserniyhtiöiden pääomittamiseen eli konserniyhtiöiden omat investointitarpeet on rahoitettava tulorahoituksella ja tarvittaessa vieraalla pääomalla, mitkä tulee ottaa huomioon asetettaessa pitemmän aikavälin tavoitteita.

Kaupunkikonsernin tunnusluvut osoittavat, että Naantalin tunnusluvut ovat hyvät verrattuna koko maan lukuihin (katso koko kaupungin infisivu).

Keskeisille konserniyhtiöille on annettu seuraavia toiminnallisia tavoitteita

”Naantalin Energia Oy:n päätavoite:

Yhtiön tulee pyrkiä tasaiseen, kohtuullisen korkeaan osingonmaksutasoon ottaen huomioon osatavoitteiden sisältö. Tarkempi tavoitetaso vahvistetaan kaupungin taloussuunnitelmassa vuosittain.

Lisäksi yhtiölle on asetettu useampia toiminnallisia osatavoitteita.

Naantalin Matkailu Oy:n keskeiset tavoitteet:

Yhtiön tulee huolehtia keskeisistä palveluvelvoitteistaan, joita ovat leirintäaluetoiminta, matkailuneuvonta, matkailumarkkinointi, toimialan kehittäminen mm. osallistumalla toimialan strategian ja kehittämissuunnitelmien laadintaan.

Naantalin Vuokratalot Oy:

Yhtiön toiminnan tavoitteet

- mahdollisimman korkea käyttöaste
- mahdollisimman vähäiset luottotappiot
- omaisuuden ennakoivalla hoidolla pienet korjauskustannukset.

Yhtiö on velvollinen seuraamaan kaupunkiseudun asuntomarkkinoiden kehitystä ja tekemään tarvittaessa kaupungille asuntotuotantoon liittyviä toimenpide-ehtotuksia ja edelleen yhtiö on velvollinen tarvittaessa osallistumaan kaupunkialueen asumista ohjaavien suunnitelmien valmisteluun.

Naantalin Satama Oy:n päätavoite:

Yhtiön tulee pyrkiä tasaiseen, ennalta ennustettavaan osingonmaksutasoon ottaen huomioon osatavoitteiden sisältö. Lisäksi yhtiölle on asetettu toiminnallisia osatavoitteita.

Kuntayhtymien ja osakkuusyhteisöjen (omistus 20 – 50 %) osalta ei ole asetettu konserniohjauksjärjestelmää.

4

ALUE, YMPÄRISTÖ, VÄESTÖ JA TYÖLLISYYS

4.1

Kunnan alue

Naantalin kaupunki kuuluu Turun seutuun. Kuntaraja Naantalilla on Turun, Paraisten ja Raision kaupunkien sekä Maskun, Mynämäen, Taivassalon ja Kustavin kuntien kanssa. Näistä Naantalilla on maaraja Raision ja Maskun kanssa. Kaupungin pinta-ala on 688 km², josta maapinta-alaa on 311,5 km².

Liikenne yhteydet Naantaliin ovat hyvät. Maanteitse etäisyys Naantalin keskustasta Turkuun on noin 16 km ja Raisioon noin 9 km. Etäisyys Helsinkiin on noin 175 km.

E18-käytävä osana ns. Pohjolan kolmiota kuuluu EU:n tärkeimpien liikenneyhteyksien joukkoon. Käytävän merkitys Naantalille, joka on eräs väylän Suomen osuuden keskeisiä paikkakuntia, on suuri.

4.2

Ympäristö

Kaupungin ympäristöpolitiikan tavoitteena on systemaattisesti ympäristöjohtamisen työkalujen, kuten ympäristöohjelman avulla, toimia kestävän kehityksen mukaisesti ympäristöasiat huomioon ottaen. Ympäristönsuojelu laatii kaupungille ympäristöohjelman, joka sisältää kaupungin strategiset ilmastotavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet kaupungin toiminnan kehittämiseksi kestävän kehityksen periaatteiden mukaiseksi, Itämeren tilan parantamiseksi ja kaupungin arvokkaiden luontoympäristön piirteiden vaalimiseksi. Ympäristöohjelman toimeenpano tulee näkymään kaupungin eri toiminnoissa nykyisen toimintakulttuurin muutoksina nykyistä ympäristöystävällisempään suuntaan. Ympäristönsuojelu hoitaa lakisääteisiä ympäristöviranomaisen tehtäviä, kuten valmistelee viranomaispäätöksiä ja –lausuntoja, ja valvoo eri toimintoja ja ympäristölainsäädännön noudattamista. Lisäksi ympäristönsuojelu teettää ympäristön tilaa koskevia selvityksiä sekä ohjaa ja neuvoo kuntalaisia ja toiminnanharjoittajia ympäristöasioissa.

4.3

Väestö ja työllisyys

Vuoden 2018 alkaessa Naantalin asukasluku oli 19 167. Ennakkoväkiluku 30.9.2018 oli 19 141, muutos -26. Ikäluokkiin asukkaat jakautuivat seuraavasti:

31.12.	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2016	2017	Muutos 1990/2017
0 - 6	1 307	1 484	1 505	1 399	1 407	1 287	1 285	1 230	-77
7 - 15	2 014	1 978	2 000	2 216	2 100	2 014	1 993	2 017	3
16 - 18	540	685	692	650	766	668	686	680	140
19 - 24	1 053	994	991	969	953	940	935	932	-121
25 - 64	7 985	8 656	9 287	9 955	10 310	9 809	9 736	9 695	1 710
65 - 74	1 081	1 261	1 307	1 408	1 877	2 606	2 708	2 840	1 759
75 - 84	516	635	768	930	1 050	1 162	1 260	1 290	774
85 -	126	161	193	261	344	475	465	483	357
Yht.	14 622	15 854	16 743	17 788	18 807	18 961	19 068	19 167	4 545

Lähde: Tilastokeskus

Kaupungin väkiluku kasvoi vuosina 2015 – 2017. Vuonna 2018 väkiluku on syyskuun loppuun mennessä vähentynyt, vaikka asuntoja on valmistunut suuri määrä. Vuonna 2018 valmistuu todennäköisesti yli 150 asuntoa. Kaupunkistrategian 2022 tavoitteena on vuosittain 150 hengen väestön kasvu. Tämä edellyttää todennäköisesti noin 150 – 200 valmistuneen asunnon määrää vuodessa. Myönnettujen rakennuslupien ja aloitettujen asuntorakennuskohteiden perusteella voidaan arvioida, että myös

lähivuosina valmistuu runsaasti asuntoja. Vuoden 2018 lopussa tulee päätöksentekoon asunto-ohjelma, jossa asetetaan tavoitteet lähivuosien asuntotuotannolle.

Naantalin työttömyysprosentti oli elokuun 2018 lopussa 7,5 % (Varsinais-Suomessa ja koko maassa luku oli 9,2 %) Työttömyys ei ole alentunut Naantalissa vuonna 2018 yhtä ripeästi kuin viime vuosina.

4.4

Rakentamisalueet ja elinkeinotoiminta

Kaupunginvaltuuston hyväksymän Maankäytön kehityskuva 2035 -suunnitelman mukaan kaupungin tavoitteena on edistää hallitulla kasvulla yhdyskuntarakennetta, joka turvaa asumismahdollisuudet ja nykyisten palveluiden säilymisen ja kehittymisedellytykset. Tavoitteena on turvata väestö- ja työpaikkatavoitteiden edellyttämä tonttivaranto.

Kaupungin alueella elinkeinojen toimintamahdollisuudet ovat hyvät. Naantalilla on lähtökohdiltaan mm. teollisuuden, satamatoimintojen ja matkailun kannalta koko kaupunkiseutua vahvistava rooli ja imago. Alueella yhdistyy vahva matkailupalvelujen keskittymä ja saaristoluonto. Tämä omaleimainen alue muodostaa jo nykyisellään vahvan ”brändin”, jolla on kehityspotentiaalia tulevaisuudessa.

Kaupungilla on kaavoitettuja teollisuus- ja työpaikkatontteja Luolalan ja Luonnonmaan Naviren alueilla. Osa Naviren pohjoisosan tonteista esirakennetaan vuonna 2019.

Asemakaavoitusta jatketaan, jotta kauppaliikkeiden tonttitarpeeseen pystytään vastaamaan.

Maankäytön tarkemmasta suunnittelusta päätetään vuosittain kaavoituskatsauksessa.

5

HALLINTO JA HENKILÖSTÖ

5.1

Hallinto

Uusi hallintosääntö tuli voimaan 5.6.2017. Hallintosäännöllä uudistettiin luottamushenkilöorganisaatiota ja vähennettiin maltillisesti toimielinten määrää. Uudella säännöllä delegoitiin toimivaltaa aikaisempaa enemmän johtaville viranhaltijoille.

Sote- ja maakuntauudistuksen toteutuessa noin kolmannes henkilöstöstä siirtyy liikkeenluovutuksella uuden työnantajan palvelukseen. Kaupungin taloutta supistava vaikutus on vielä tätä suurempi. Monien tukipalvelutehtävien, kuten talous- ja henkilöstöpalvelujen, hoitamisen tulevia vaihtoehtoja on harkittava huolellisesti.

Vuonna 2017 aloitettiin selvitys, jossa tarkastellaan sote- ja maakuntauudistuksen vaikutuksia kaupungin tehtäviin, talouteen ja organisaatioon. Selvityksen väliraportti käsiteltiin vuonna 2018 kaupunginhallituksessa. Mikäli sote- ja maakuntauudistuksen toteutuminen varmistuu, selvitystyötä on syytä jatkaa.

5.2

Henkilöstö

Kaupungin palveluksessa työskentelee keskimäärin 1 200 henkilöä. Näistä vakinaisia henkilöitä on noin 970. Henkilöstön lomien ja poissaolojen sijaistamassa on ympäri vuoden useita satoja työntekijöitä.

Kaupungin periaatteena on, että työ- ja virkasuhteet ovat pääsääntöisesti toistaiseksi voimassaolevia. Määräaikaisia työ- ja virkasuhteita käytetään vain, mikäli määräaikaisuudelle on perusteet. Rekrytoidessamme henkilöstöä käytämme sekä sisäistä että julkista, avointa hakua. Rekrytoinneissa käytämme apuna Kuntarekry-järjestelmää.

Kaupungin tavoitteena on tuottaa kaupunkilaisille ammattitaitoisesti ja kustannustehokkaasti korkeatasoisia ja ihmisläheisiä palveluita sekä vahvistaa henkilöstön työssäjaksamista, osaamista ja ammattitaitoa.

Naantalin kaupunkistrategian tavoitteena on osaava, palveleva ja hyvinvoiva Naantali. Edelleen haluamme onnistua

- hyvässä johtamisessa ja esimiestyössä
- osaamisen ja työhyvinvoinnin kehittämisessä
- toimintatapojen kehittämisessä

Nämä tavoitteet ovat osa henkilöstöstrategiaamme. Tarkemmat tavoitteet, toimenpiteet, mittarit ja aikataulut vahvistetaan vuosittain henkilöstöstrategian toimenpidesuunnitelmassa.

Kunta-alan virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 31.3.2020 asti. Vuoden 2019 henkilöstömenojen korotustarpeeksi on arvioitu noin 3,3 %. Vuosille 2020 – 2022 on käytetty muutosprosentteja 2,7 / 2,0 / 2,2.

6

TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMAN TALOUDELLISET LÄHTÖKOHDAT

Strategia: "Naantalin tuloveroprosentti on valtakunnan keskiarvon alapuolella ja seudullisesti kilpailukykyinen".

Kaupungin tuloveroprosentti korotettiin 19,00 %:iin vuoden 2017 alusta. Koko maan tuloveroprosentin ennakkollinen painotettu keskiarvo on vuoden 2017 tuloista 19,90 % ja vuoden 2018 tuloista 19,86 %. Kaupungin tuloveroennuste suunnitelmakaudelle on laskettu 19,00 % mukaan. Talousarvion ohjelu-kujen yhteydessä esitelty ns. riittävyyslaskelma (KH 18.6.2018) oli laskettu 18,75 % mukaan. Vuoden 2017 ansiotuloista saatavien verojen keväiset ennusteet ovat kuitenkin osoittautuneet virheellisiksi ja ne vaikuttavat myös seuraavien vuosien veropohjaan. Kun samaan aikaan yhteisöveron tekijöihin liit-tyy epävarmuutta ja toimintasuunnitelman investointitaso on merkittävästi poistorahoitustason yläpuo- lella, ei tuloveroprosenttia esitetä muutettavaksi.

Ennuste perustuu verovuosien 2019 - 2021 osalta Kuntaliiton kuntakohtaiseen ennusteeseen ja vuo- den 2022 osalta Kuntaliiton ennusteesta johdettuun ennusteeseen.

Voimassa olevan kiinteistöverolain mukaan kunnan on määrättävä yleinen, vakituisten asuinraken- nusten ja muiden asuinrakennusten veroprosentti. Muiden veroprosenttien määrääminen on vapaa- ehtoista. Kiinteistöveroprosenttiemme taso suhteessa koko maahan selviää oheisesta taulukosta.

Tuloveroprosentti ja kiinteistöveroprosentit ovat vv. 2020 – 2022 samat kuin vuonna 2019.

Kiinteistöjen verotusarvoilla painotetut keskiarvot*

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Yleinen kiinteistöveroprosentti:														
Yläraja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,35	1,35	1,35	1,35	1,35	1,55	1,55	1,80	2,00
Naantali	0,58	0,63	0,65	0,64	0,63	1,00	1,00	1,05	1,05	1,05	1,05	1,05	1,05	1,05
Keskiarvo*	0,73	0,74	0,75	0,74	0,74	0,86	0,88	0,90	0,92	0,94	0,99	1,00	1,06	1,07
Alaraja	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,80	0,80	0,93	0,93
Vakituinen asuinrakennus:														
Yläraja	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75	0,80	0,80	0,90	0,90
Naantali	0,23	0,26	0,27	0,27	0,30	0,40	0,40	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45
Keskiarvo*	0,28	0,29	0,29	0,29	0,29	0,38	0,39	0,40	0,41	0,43	0,46	0,47	0,49	0,49
Alaraja	0,22	0,22	0,22	0,22	0,22	0,32	0,32	0,32	0,32	0,32	0,37	0,37	0,41	0,41
Muu asuinrakennus kuin vakituinen asuinrakennus:														
Yläraja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,35	1,35	1,35	1,35	1,35	1,55	1,55	1,80	2,00
Naantali	0,86	0,87	0,92	0,92	0,90	1,00	1,00	1,05	1,05	1,05	1,05	1,05	1,35	1,35
Keskiarvo*	0,84	0,86	0,87	0,88	0,89	0,98	0,99	1,00	1,03	1,05	1,07	1,11	1,15	1,16
Alaraja	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,80	0,80	0,93	0,93

Taulukon prosentit ovat kuntaliitoksen takia laskennallisia vuoteen 2008 asti.

Yleisen ja vakituisten asumisen veroprosenttien tuotto on noin 85 % (ed. vuosi 83 %) kiinteistöverotuk- semme maksuunpanosta v. 2018, koko maassa 89 % (90 %). Muiden asuinrakennusten prosentin ("mökkiprocentti") osuus tuotosta on Naantalissa noin 14 % (14 %) ja koko maassa noin 5 % (5 %).

Kiinteistöverotuksessa ei ole tulossa lakisääteisiä muutoksia viime vuonna päätettyjen muutosten jälkeen, joihin kuuluu se, että vakituisen asumisen prosentin yläraja nousee 1,00 prosenttiin vuonna 2019.

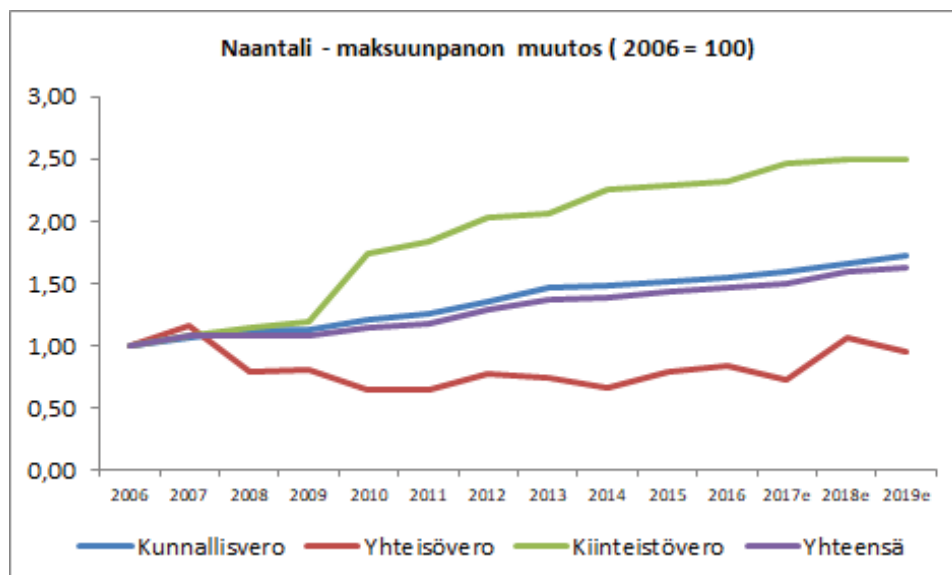
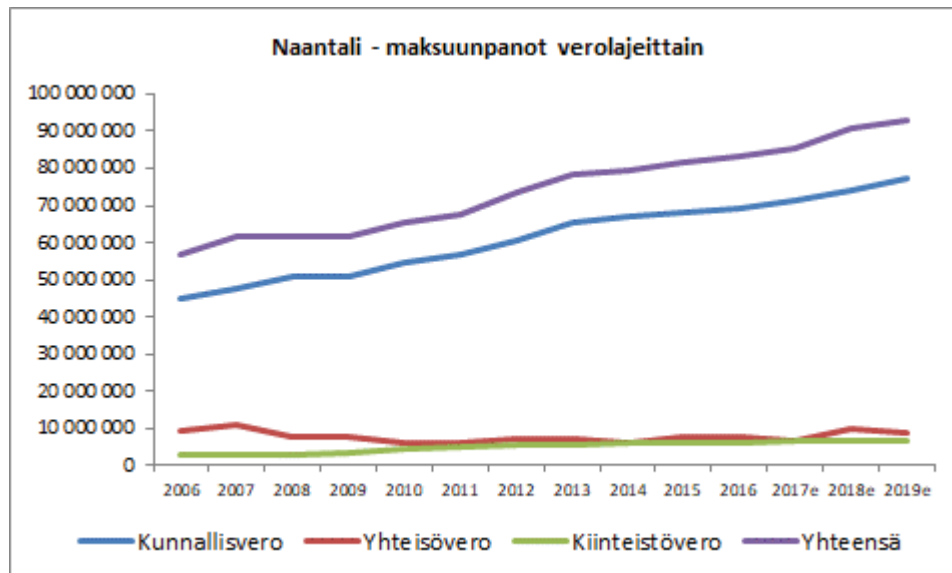
Valtakunnallisen rakennusten ja maapohjien verotusarvojen arvostus- ja päivittämishankkeen tavoite on saada hankkeet valmiiksi 2019 jälkipuoliskolla, jolloin ne vaikuttaisivat 2020 kiinteistöverotukseen.

Kuntien osuus yhteisöveron tuotosta on tällä hetkellä säilymässä vuoden 2018 tasolla

Kaupungin yhteisöveron tuottoa ennakoitaessa on vuoden 2019 jako-osuudeksi merkitty vuoden 2018 jako-osuus vähennettynä noin 8 prosentilla. Taustalla on ennakkoarvioita merkittävien yritysten veronmaksusta 2017 yhdistettynä verovuoden 2016 tiedossa oleviin, lokakuussa 2016 korjattuihin lukuihin. Yhteisöveron jako-osuuden kehittymiseen on kuitenkin syytä suhtautua erityisellä varovaisuudella. Vuodesta 2020 eteenpäin jako-osuudeksi on merkitty 90 % viiden edeltävän vuoden keskiarvosta.

Vuoden 2019 valtionosuusarvio on laskettu Kuntaliiton ohjeiden mukaan. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialan osalta valtionrahoituksesta saadaan varmaa tietoa vasta vuodenvaihteessa, mutta Kuntaliiton valtionosuuslaskurin mukainen arvio on suuntaa-antava.

Kaupungin verotulolajien kehitystä kuvaavat oheiset kaaviot (lähde Veronsaajapalvelu ja kaupungin verotuloennuste). Vuoden 2017 maksuunpano on verottajan ilmoituksen mukainen, vuosien 2018 ja 2019 luvut ovat ennusteita.



Huhtikuussa 2018 julkaistiin verovuoden 2017 ansiotulotiedoista ennakkotiedot. Niiden mukaan ansiotuloa saaneiden kpl-määrä kasvoi + 1,2 % (koko maa + 0,7 %). Naantalin ansiotulot kasvoivat 3,4 % koko maan luvun ollessa + 1,8 %.

Verovuoden 2017 ennakkotiedoissa kaupungin ansiotulojen muutos on + 2,4 % (koko maa + 1,8 %). Palkkatulojen muutos on + 2,1 % (koko maa + 1,3 %). Eläketulojen muutos on + 3,1 % (koko maa + 1,9 %). Palkka- ja eläketulot ovat yhdessä 95,8 % ansiotuloista (palkkatulot 67,9 %, eläketulot 27,9 %).

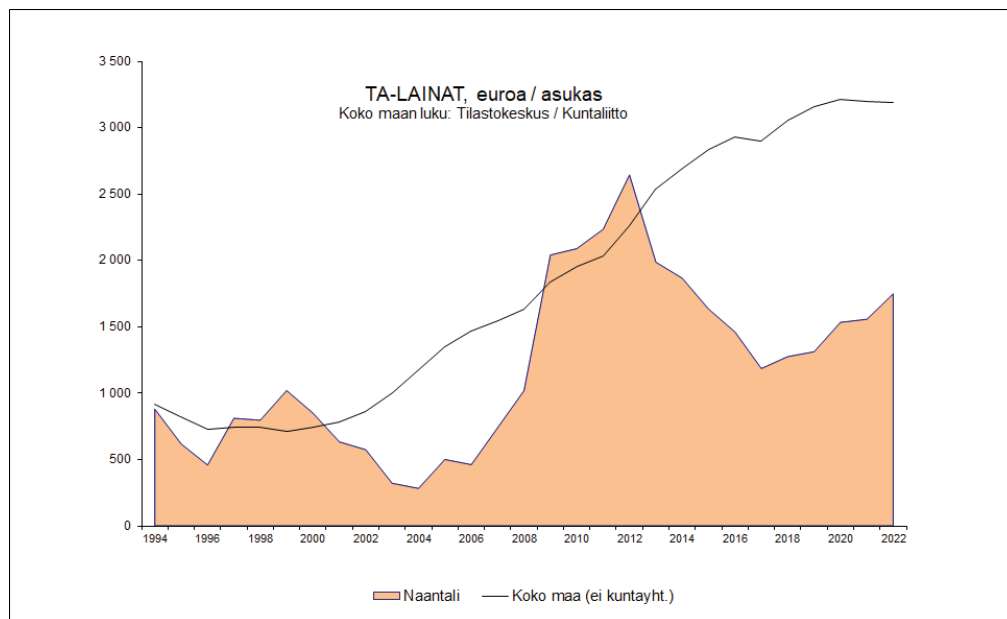
Palkkatuloa saaneiden naantalilaisten kpl-määrä kasvoi 2,1 % (koko maa 1,3 %). Eläketuloa saaneiden naantalilaisten kpl-määrä kasvoi + 3,1 % (koko maa + 1,9 %).

Eläketulojen muutos on pitkään ylittänyt palkkatulojen kehityksen – vuonna 2006 on palkkatulojen kasvu viimeisimmän kerran ollut suurempaa kuin eläketulojen. Eläketulojen määrä Naantalissa on 41,2 % (ed. vuosi 41 %) palkkatulon määrästä.

Naantalin tuloveroprosentti (kuntaliitos 1.1.2009)

V. 2008 veroprosentti laskennallinen, vuodesta 2009 eteenpäin päätöksen mukainen

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
16,81	16,50	17,25	17,25	17,75	18,50	18,50	18,50	18,50	19,00	19,00



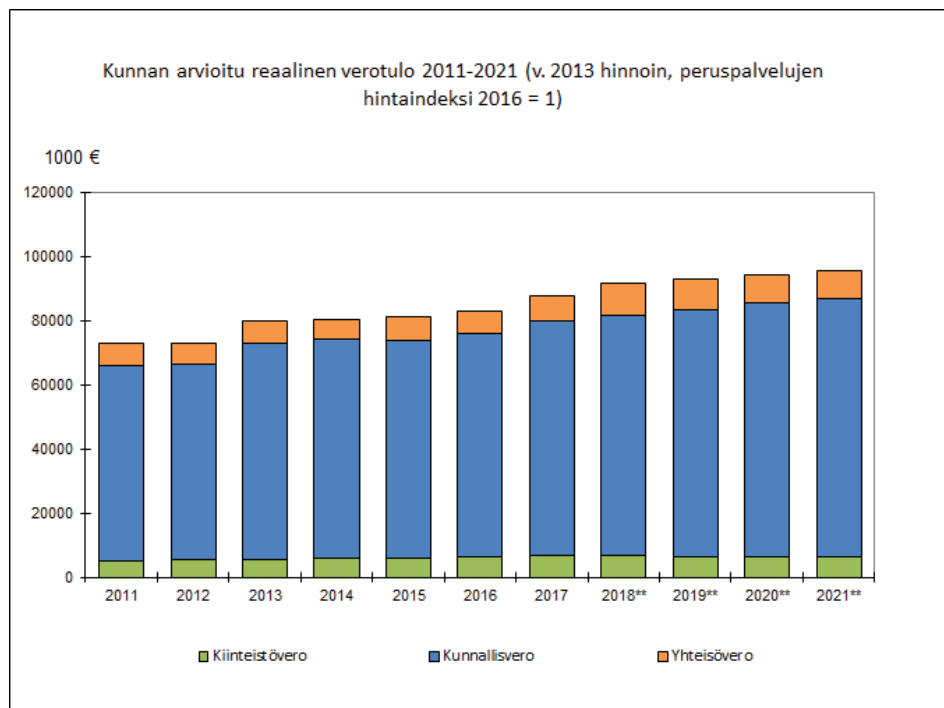
Tuloveron veropohja perustuu 2018 verotuksen ennakkotietoihin ja omaan väestökehitysarvioon. Veronsaajille jaettavana kertymänä käytetään Kuntaliiton ennusteen mukaista arviota vuoteen 2021 asti, siitä eteenpäin ennuste on kaupungin arvio.

Verotulojen ennustamisessa käytetty väestöennuste ohessa.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Alle 25 v	4 899	4 859	4 803	4 750	4 706	4 693	4 689
muutos %	-0,2	-0,8	-1,2	-1,1	-0,9	-0,3	-0,1
25 - 64 vuotiaat	9 736	9 695	9 685	9 699	9 713	9 667	9 679
muutos %	-0,7	-0,4	-0,1	0,1	0,1	-0,5	0,1
65 +	4 433	4 613	4 779	4 919	5 050	5 209	5 302
muutos %	4,5	4,1	3,6	2,9	2,7	3,1	1,8
Asukasluku 31.12.	19 068	19 167	19 267	19 368	19 469	19 569	19 670
muutos %	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5

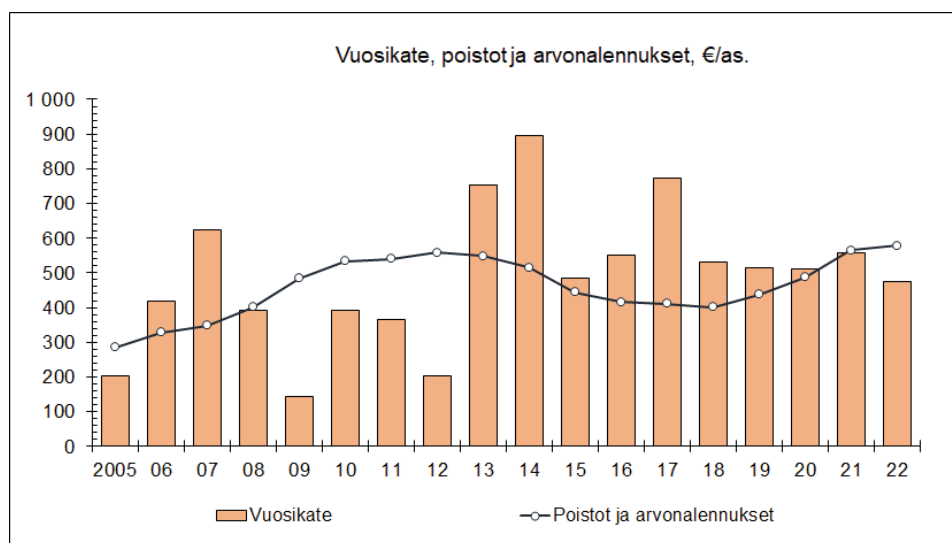
Tuloverossa on nähtävissä selvä rakenteellinen muutos sikäli, että 65 täyttäneiden osuus vuotuisesta verosta nousee edelleen ja samaan aikaan 25–64 – vuotioiden osuus verosta laskee. Verotettavan tulon ja maksuunpantavan veron heilahtelut kohdistuvat luonnollisesti valtaosin työssäkäyvien verotuloon ja veroihin verotusmuutosten ohella. Alle 25-vuotiaiden osuus maksuunpantavasta verosta on noin 1,5 %.

Oheisessa kaaviossa on yhteenveto ennusteen mukaisista verotuloista. Kaavio päättyy vuoteen 2021, koska se on otettu Kuntaliiton kuntakohtaisesta ennustekehikosta. Kaavio kuvaa indeksoitua verotuloa.



Suunnitelmakauden määrärahat sisältävät varautumisen asuntomessuhankkeen toteuttamiseen sekä sivistystoimen palveluverkkohankkeen mukaisia määrärahoja.

Investointimenojen korkea tasoa edellyttää, että vuosikate pidetään riittävällä tasolla.



7

KAUPUNGIN JA KAUPUNKIKONSERNIN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMINEN JA RISKIENHALLINNAN PERUSTEET

Kuntalain 14 §:ssä säädetään valtuuston tehtävistä. Valtuuston tulee päättää muun muassa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista.

Sisäistä valvontaa suoritetaan erilaisten raportointikäytäntöjen ja työrutiinien kautta sekä normaalien johtamiskäytäntöjen osana. Johto seuraa esimerkiksi määrärahojen käyttöä, erilaisten rakentamis- ja muiden suunnitelmien laadintaa ja päätösten toimeenpanoa. Asioita käsitellään virastojen johtoryhmissä ja osastopalavereissa, ja laajempia osavuosiraportteja laaditaan kolme; 4 ja 8 kk virastopäällikköraportit lautakunnille ja kaupunginhallitukselle, sekä puolivuosisiraportti valtuustolle.

Kaupunginjohtaja on asettanut kaupungin riskienhallintatyöryhmän lokakuussa 2014. Kaupungin riskienhallintapolitiikka-asiakirja on hyväksytty kaupunginhallituksessa 3.11.2014.

Kaupunki on 1990-luvulta alkaen kilpailuttanut neljän vuoden välein kaupungin vakuutukset ns. yhden yhtiön politiikalla eli kaikki vakuutukset on keskitetty yhteen yhtiöön. Seuraava kilpailutus tapahtuu 2018. Vuosittain tehdään säännöllisesti vakuutusten vuosikatselmus lähinnä vastuun ja omaisuuden osalta. Lisäksi toiminnan muuttuessa pyritään yleensä tarkistamaan vakuutusturva (esim. sataman yhtiöittäminen 1.1.2015).

Kaupunkikonserniin kuuluu kuntayhtymien lisäksi neljä kaupungin määräysvallassa olevaa osakeyhtiötä, joille on annettu konserniohje. Hallintosäännössä ja konserniohjeessa on määritelty kaupungin näkemys siitä, miten yhtiön sisäinen valvonta ja riskienhallinta tulee järjestää. Controller seuraa tytäryhtiöiden toimintaa.